

TOEKOMSTBESTENDIG BOUWEN

WORKSHOP CONFERENTIE WONEN 9 NOVEMBER

Karin van Hoof; Sofia van Holsteijn en Mieke Elzenga

Convenant Toekomstbestendige Woningbouw

09-11-2022

sofia.van.holsteijn@noord-holland.nl

Inhoud + doel

- Toekomstbestendige woningbouw: prettig en duurzaam wonen in NH ook in de toekomst
 - Energie
 - Circulair
 - Klimaatadaptatie
 - Natuurinclusief/biodiversiteit
 - Duurzame mobiliteit

- Convenant toekomstbestendige woningbouw
 - Samenwerking met afspraken tussen provincies, gemeenten, bouwpartijen
 - Integraal kader voor duurzaamheidsambities bij woningbouw
 - Gezamenlijk leertraject

Aanleiding opstellen convenant

- Ochtend van de duurzaamheid MRA 22 april 2021
 - Grote opgave als het gaat om woningbouw en duurzaamheid
 - Stapeling eisen: betaalbaarheid, mobiliteit, duurzaamheid, zorgt voor lastige haalbare business cases en vertraging
- Uniforme methodiek voor duurzaamheidsambities in woningbouw en gebiedsontwikkeling
 - Schept duidelijkheid, level playing field
 - Schaalvergroting, kostendaling en versnelling bij ontwikkelaars

Proces totstandkoming

- Kerngroep gemeenten en provincies
- Klankbordsessies en informatiedeling
 - Gemeenten en provincies
 - Private partijen: bouwers/ontwikkelaars
 - Woningbouwcorporaties
- Samenwerking met Utrecht sinds voorjaar 2022
- Gelijktrekken convenanten > 95% hetzelfde
- Gezamenlijke ondertekening en vervolg

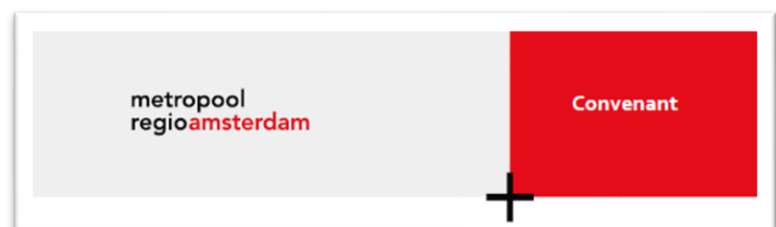
Wat biedt dit convenant?

- Handvatten voor uitvragen op duurzaamheidsambities: **Toetsingskader**
- Standarisatie en uniformiteit
- Integrale aanpak
- Versnelling in realiseren duurzaamheidsambities
- Duidelijkheid naar de markt

Wat biedt dit convenant?

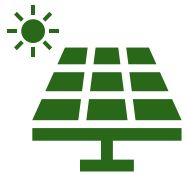
- Handvatten voor uitvragen op duurzaamheidsambities: **Toetsingskader**
- Standaardisatie en uniformiteit
- Integrale aanpak
- Versnelling in realiseren duurzaamheidsambities
- Duidelijkheid naar de markt
- Samenwerking met leertraject

bestendige
MRA

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Duurzaamheidsthema's toetsingskader

Energie

Circulair

Duurzame
mobiliteit

Klimaat
adaptatie

Natuurinclusief
en biodiversiteit

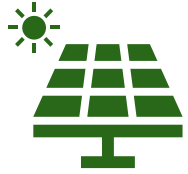
Gezonde
leefomgeving

Het toetsingskader

Onderwerp	Indicator	Wettelijk	Brons [1]	Zilver [1]	Goud [1]
Energie	BENG 1: maximale energiebehoefte voor verwarming en koeling (in kWh/m ² /jaar)	Grondgebonden: ≤55 Gestapeld: ≤65	Grondgebonden: ≤55 Gestapeld: ≤65	Grondgebonden: ≤52,5 Gestapeld: ≤60	Grondgebonden: ≤50 Gestapeld: ≤55
	BENG 3: minimaal aandeel hernieuwbare energie (in %)	Grondgebonden: ≥50 Gestapeld: ≥40	Grondgebonden: ≥100 Gestapeld: ≥80	Grondgebonden: NoM Gestapeld: ≥80	Grondgebonden: ≥125 Gestapeld: ≥100

Onderwerp	Indicator	Wettelijk	Brons [2]	Zilver [2]	Goud [2]
Circulair	MPG-score: versimpelde weergave LCA. Schaduwkosten in €/m ² BVO/jaar	0,8 (2021) 0,5 (2030)	0,75	0,50	0,20
	Massapercentage (%) van grondstoffen is non-virgin	Indirect in MPG	≥30	≥45	≥55

Energie

- BENG 1
- BENG 3

Circulair

- MPG-score
- Massa %
grondstoffen
is non-virgin

Duurzame mobiliteit

- Laadpaalnorm
- Loop- en fietsroutes
- Deelmobiliteit

Klimaatadaptatie

- Wateroverlast
- Droogte
- Hitte
- Overstromingsrisico

Natuurinclusiviteit en biodiversiteit

- Hoogwaardige habitats
- Groenblauwe structuren

Gezonde leefomgeving

- Toxiciteit in materialen
- Temperatuuroverstijging in woning

Inrichting van het toetsingskader

- Zo veel mogelijk gebruikmaking van bestaand materiaal, bestaande afspraken en materiaal:
 - GPR, BREEAM,
 - Het Nieuwe Normaal 0.2,
 - BENG
 - Intentieverklaring Klimaatbestendige Nieuwbouw

Voorbeeld: Natuur- inclusief bouwen

Onderwerp	Subdoel	Indicator	Brons [4]	Zilver [4]	Goud [4]
Natuurinclusiviteit en biodiversiteit	Hoogwaardige habitats	De soortencategorie zijn verdeeld in vijf hoofdgroepen: <ul style="list-style-type: none"> - Gebouw bewonend - Boom bewonend - Aan struweel gebonden - Aan bloemrijk grasland gebonden - Aan water en oevers gebonden 	<p>Kleinschalig project: Hoogwaardige habitat voor ten minste gebouw bewonende soorten</p> <p>Middelgroot project: Bovenop eis voor kleinschalig project ook hoogwaardige habitat voor een andere soortencategorie</p> <p>Grootschalig project: Hoogwaardige habitat voor ten minste 3 soorten categorieën.</p>	<p>Kleinschalig project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.</p> <p>Middelgroot project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.</p> <p>Grootschalig project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.</p>	<p>Kleinschalig project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.</p> <p>Middelgroot project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.</p> <p>Grootschalig project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.</p>
	Groenblauwe structuren		Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 30 % biodivers en hoogwaardig groen op buurniveau, boomkroonoppervlak telt mee)	Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 40 % groen op buurniveau, boomkroonoppervlak telt mee)	Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 50 % groen op buurniveau, boomkroonoppervlak telt mee)

Toepassing toetsingskader

- Gemeentelijke gronduitgifte
 - Gewenst ambitieniveau als knock-out criterium;
 - Toekennen punten aan hogere prestatie
- Bij privaat grondbezit
 - Op te nemen in anterieure overeenkomst of exploitatieovereenkomst
 - Gemeentelijk beleid: Omgevingsplan

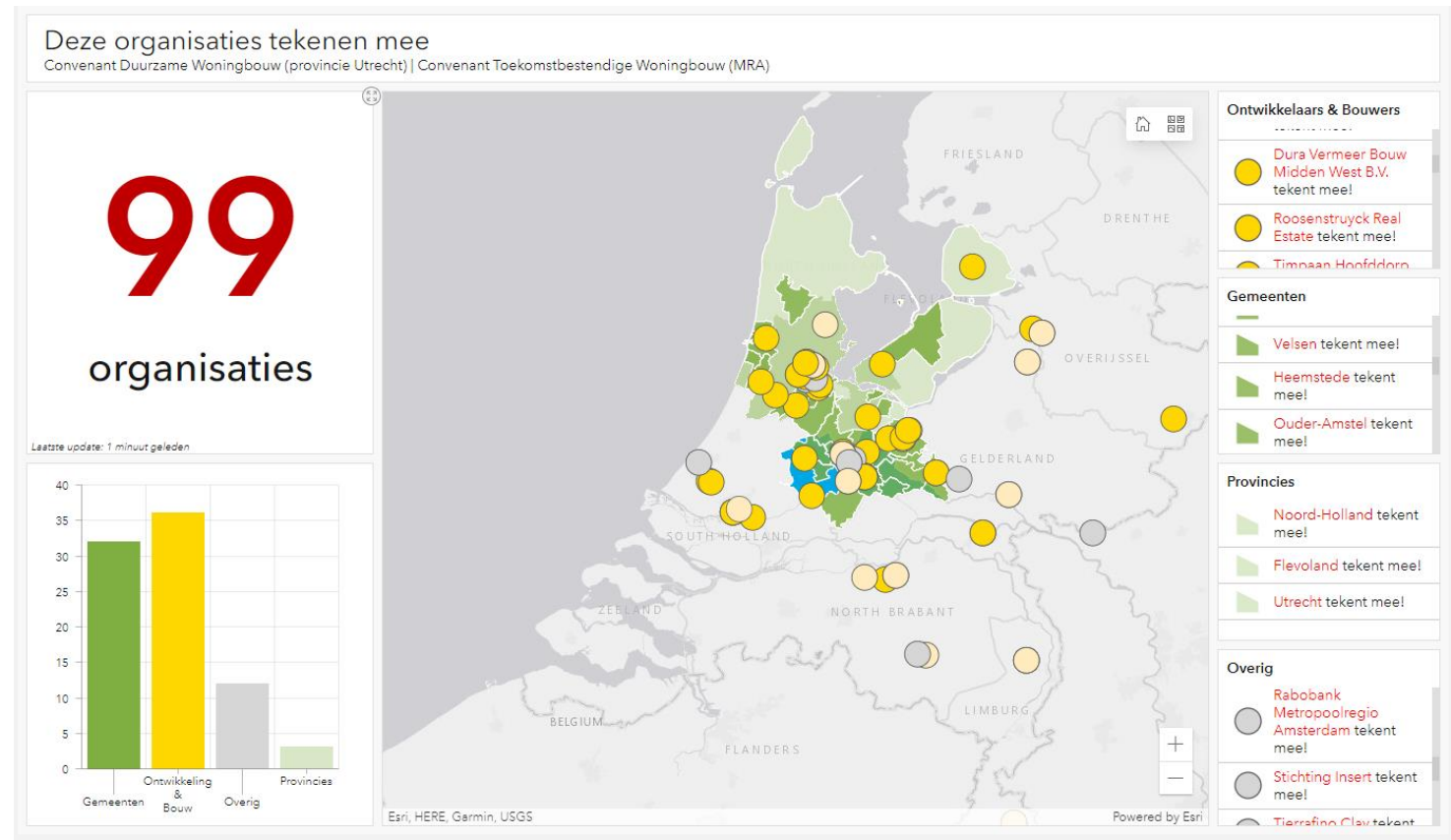
Convenant: Inhoud & afspraken

- Overwegingen, algemene afspraken, handelingsperspectief
- Toetsingskader
- Bijlagen (totstandkoming, uitleg duurzaamheidsthema's en toepassing, leertraject)
- Afspraken zoals:
 - Level playing field: toepassing en borging toetsingskader
 - Minimaal ambitieniveau: Brons
 - 'Comply or explain' principe
 - Jaarlijkse evaluatie
 - Leertraject

Ondertekening 29 september 2022

- Meedoen is nog mogelijk!
- Aanmelden en meer informatie via <https://toekomstbestendigbouwen.nl/>

Andere geïnteresseerden + BZK steunverklaring

- Mogelijke samenwerking andere provincies:
 - Zuid-Holland
 - Gelderland
 - Noord-Brabant
- Steunverklaring BZK

✓ www.toekomstbestendigbouwen.nl

“Het convenant staat symbool voor het brede commitment van partijen om de bouw te innoveren.”

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Wat komt er nu na ondertekening van het convenant?

- Leertraject van het convenant, MRA samen met Utrecht
 - Kennisdeling: voorbeelden
 - Borging en implementatie convenant
 - Doorontwikkeling en kennisontwikkeling
 - Jaarlijkse evaluatie en update
- Kwartiermaker om convenant te implementeren en leertraject invulling te geven, vanuit gezamenlijke convenanten vanuit platform <https://toekomstbestendigbouwen.nl/>

Gezamenlijk leertraject

- Aansluiten bij bestaande trajecten, kennisvelden opvullen waar nodig
- Kennisontwikkeling en toepasbaarheid
 - Ontwikkeling handreiking (indicatoren vertaald in maatregelen)
 - Ontwikkeling leidraad en standaarddocumenten t.b.v. implementatie/borging in beleid en toepassing
 - W/E adviseurs onderzoek: doorrekening CO2 besparing ambitieniveaus
 - Doorontwikkeling: PNH gezonde leefomgeving indicatoren aanscherping
 - Afwegingskader provincie Utrecht
- Kennisdeling: Inspireren en leren
 - Platform www.toekomstbestendigbouwen.nl
 - Workshops / expertsessies / specifieke vraagstukken/ doorrekenen projecten, opstellen standaarddocumenten
 - Voorbeeldprojecten
- Evalueren en monitoren
 - Projectevaluaties samen met het Nieuwe Normaal
 - Jaarlijkse evaluatie en mogelijke update convenant/toetsingskader

Eerstvolgende evenementen

Kennissessies:

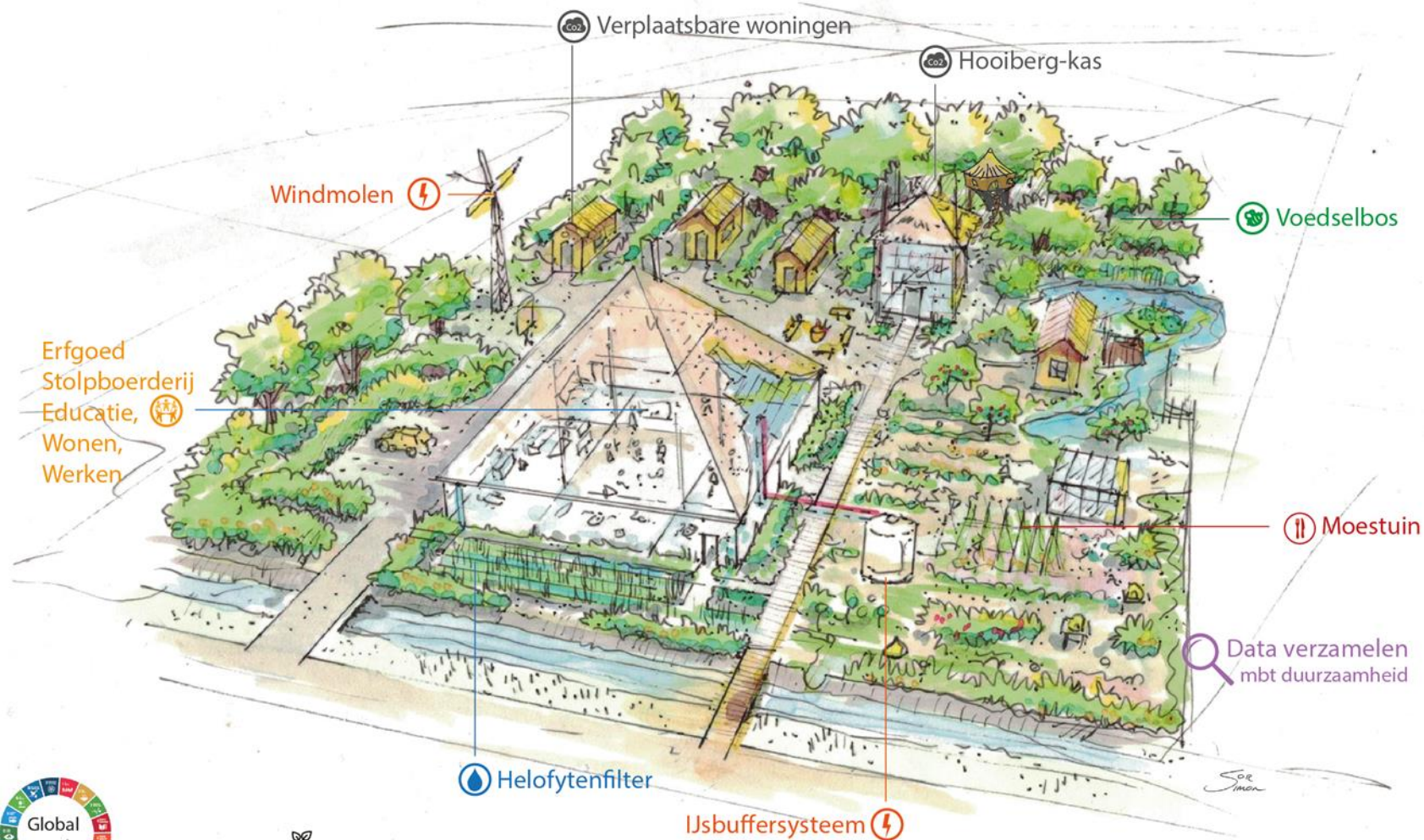
- Materiaalpaspoort – 7 november
- Innovatie voor bouwpartijen – 5 december
- Convenant implementatie bij gemeenten – 12 december
- Afwegingskader ontwikkeld door Utrecht – januari 2023
- Financieringsconstructies – januari 2023

Vragen?

LiberTerra

herontwikkelen van boerenerven, in het kader van de Global Goals (SDG's)
met (eventuele verplaatsbare) kleine woningen voor communities en lokale voedselteelt

Aanleiding LiberTerra

Waarom is het concept in 2018 ontstaan?

Dagelijks komen er in Nederland 5 **boerderijen** vrij
bedrijfsbeëindiging en gebrek aan opvolging / de gemiddelde leeftijd van de NL boer is nu 52 jaar

Noodzaak om mono-cultuur landbouw om te zetten naar **bio-diversiteit**
o.a. Natuurinclusieve Landbouw en voedselbossen ontwikkelen en onderhouden

Klimaatdoelen Parijs (2015) en Glasgow (2021) en
Duurzaamheidsdoelen (SDG's)

Grote behoefte aan **betaalbare huisvesting**
300.000 tot 1 miljoen extra woningen nodig in 2030, ten opzichte van 2020)

Behoeftte aan nieuwe, duurzame **samenlevingsvormen** (community)
met **inspraak** van bewoners en belanghebbenden
evt. aanvullend met begeleiding en zorg tbv: ouderen, jongeren, vluchtelingen

nu in 2022 ook aansluitend op de 25 adviezen van de heer Remkes

Wat is LiberTerra:

- **Een concept voor de Herontwikkeling van erven** door: wonen, leren en werken. Met eco communities die samen met overheden werken aan de duurzaamheidsdoelen (SDG's) vanuit ethisch ondernemerschap vanuit de waarden: duurzaamheid, inspireren, samenwerken.
- **Draagt bij aan een integrale gebiedsontwikkeling:** biodiversiteit, lokaal voedsel (regeneratieve, natuur inclusieve landbouw), bouwen (klimaat adaptief, natuur inclusief, biobased, recyclen), educatie, zorg/welzijn, leefbaarheid, infrastructuur, lokale economie....
- Gebaseerd op de ECG (**Economy for the common good**) ontwikkeld door Christian Felber van een winstgedreven economie, naar een waardengedreven samenleving
- **Vanuit de aanpak Groen Kapitaal** van de provincie Noord-Holland

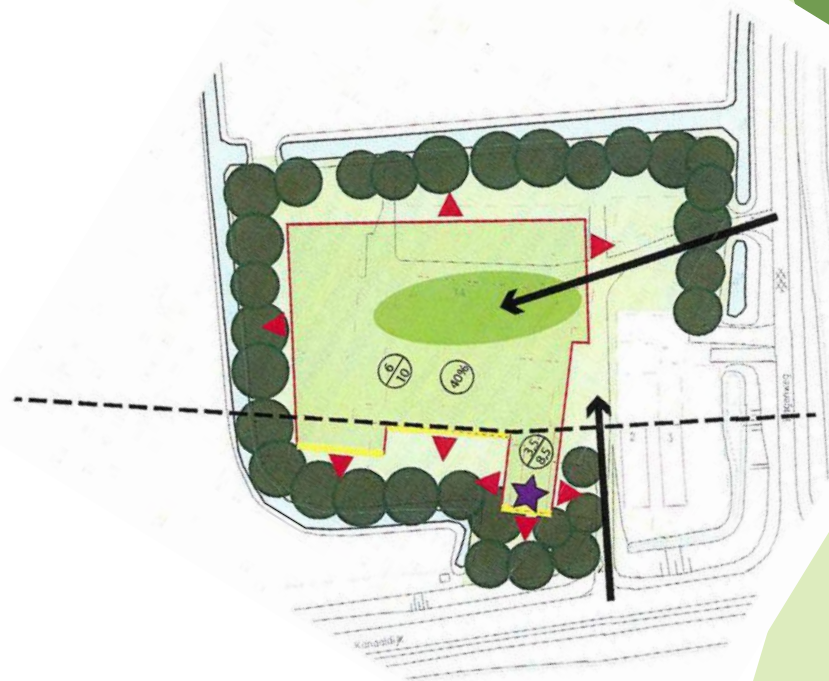

Naast
Voedselbos
de Groene Oase

LiberTerra Geestmerambacht Herontwikkeling voormalig boerenerf 0,5 hectare

Voormalige boerderij met stallen,
aan de rand van het
Recreatieschap Geestmerambacht

LiberTerra Geestmerambacht, gerealiseerd in 2020

10 verplaatsbare bio-based
woningen (waarvan 5 Tiny Houses)
1 hectare, waarvan
0,44 bebouwde oppervlakte

Community & Kenniscentrum
Natuurlijk Bouwen en Weconomy

gezamenlijke moestuin (permacultuur)
9 gezamenlijke parkeerplaatsen
speelvoorzieningen
wormenhotel (composttoiletten)

Ism naastgelegen voedselbos de
Groene Oase (5 hectare)

Samenwerking met aanpak Groen Kapitaal en R.O.

Opdracht voor het uitvoeren van de motie van
Provinciale Staten van Noord-Holland, van oktober 2020 om:
**Natuur inclusieve en Klimaat adaptieve
Tiny House concepten mogelijk te maken**

De opdracht bestond uit 3 onderdelen (2021)

Beschrijven van 4 initiatieven met een beeldschets ter inspiratie

Beschrijven faal- en succesfactoren van/voor dergelijke initiatieven

Een PRIP (Provinciaal Initiatieven Platform) en 3 expertmeetings

<https://platform.groenkapitaal.nl/faal-en-succesfactoren-bij-tiny-house-projecten>

Wat biedt het team LiberTerra?

Expertisecentrum Integrale Gebiedsontwikkeling (I-GO naar WE-GO)

met begeleiding en educatieprogramma's i.o.
(landschaps-)architecten, specialisten ruimtelijke ordening, duurzame bouw,
voedsel, sociaal domein)

met een **Breed Netwerk** van
specialisten bij de **overheid en in het bedrijfsleven &
boeren/landeigenaren** en mogelijke **investeerders**

Aansluitend op
<https://toekomstbestendigbouwen.nl>

www.Elzenga-Consultancy.eu

Toekomstbestendig bouwen

Vele mogelijkheden en keuzes afhankelijk van de plek

- Binnenstedelijk is de gemeente aan zet voor planvorming via het toetsingskader – binnen de regionaal afgesproken aantallen en de Natuurbeschermingswet (stikstof en beschermde diersoorten). Ook hier kan zelfbouw een optie zijn.
- Aan de rand van dorp/stad kunnen in sommige gevallen ook ontwikkelingen in combinatie met wonen. Dat is altijd maatwerk. Bespreek dit soort wensen op tijd in het regulier overleg met de RO adviseur van de provincie.

Tip:

[Home](#) > [nieuws](#)

nieuws

[Alle berichten](#) | [KAN Café](#) | [Nieuws](#) | [Publicatie](#)

4 NOVEMBER 2022 | Nieuws

Register Duurzame Leefomgeving
maakt goede, groene ideeën
aantoonbaar en tastbaar

[Lees verder](#)

4 NOVEMBER 2022 | Nieuws

Iedereen wil groen, maar
klimaatadaptatie boeit bijna niemand

[Lees verder](#)

31 OKTOBER 2022 | Nieuws

KAN platform enquête

[Lees verder](#)

Vragen?